

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

SĂ NE ÎNTOARCEM LA HRISTOS

Fața zilelor noastre este acoperită de cumplite valuri de suferințe. Orizontul întunecat al vieții tuturor popoarelor de pe globul terestru, este despăcat de fulgere năpraznice. Așezările de veacuri ale culturii și civilizației omenești se prăbușesc în foc, sâmbie și sânge, îngropând sub mormane de ruini: copii, femei și bătrâni nevinovați.

Străbatem vremuri apocaliptice.

În această stare, Evanghelia lui Hristos ne oferă prilej de reînnoire morală și reconfortare sufletească, urmată de un admirabil curaj creștinesc.

Dincolo de socotelile omenești, mintea și sufletul nostru se urcă pe piscurile luminoase ale eternității.

Acolo poate să prețuiască — în lumina adevărului — taina Evangheliei coborâtă și lămurită între noi prin Iisus Hristos, între cântări de slavă: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire”.

Misiunea lui Hristos pe pământ este de ordin spiritual. A trăi integral în creștinism, însemnează spiritualizarea ființei noastre omenești și deschiderea drumului către fericire și către cerul de azur al vieții veșnice.

Religia adusă de Mântuitorul este religia: dreptății, iubirii, abnegației și a egalității tuturor oamenilor, atât înaintea lui Dumnezeu, cât și în fața legilor pământești.

Hristos a ridicat viața omenească pe culmile desăvârșirii, întronând în lume: iubirea și pacea.

Pacea, au cântat-o îngerii în noaptea sfântă, a predicat-o Iisus mulțimei însetate după adevăr, au pecetluit-o cu sângele lor martirii și muceniciei veacurilor. Pacea este vestită de

Biserica noastră cu vreme și fără vreme.

Un popor viază și progresează prin forța morală ce-o reprezintă în concertul altor popoare. Crește și înflorește prin virtuțile lui, virtuți ce marchează puterea lui de viață și gradul de civilizație.

Aceste virtuți sintetizează și trecutul plin de sbucium al poporului român, care a adus cel mai prețios aport culturale și civilizației universale. La temelie a vieții poporului român, a stat din veacuri îndepărtate Evanghelia lui Hristos. Și tot această Sfântă Evanghelie, cu principiile sale sublime, va fi și pentru viitor busola și stema călăuzitoare a propășirii noastre ca popor tânăr și plin de vigoare.

La răscrucele pline de furtuni și sacrificii ale drumurilor dintre civilizație și barbarism, întocmai ca și în zilele noastre, poporul român a sângerat și s'a jertfit pentru cruce și glia strămoșească.

Dacă este adevărat că dănuirea noastră, în lungul veacurilor, pe plaiurile legiunilor romane, a însemnat o mare minune și misiune, în fața vremurilor pline de prigoniri barbare, — nu este mai puțin adevărat că această minune și misiune se datorește conștiinței religioase a poporului român. Ideea națională nu era definită în mintea străbunilor noștri, dar simțul lor religios, altoit în sufletul românesc, a fost chiagul și mentorul continuității noastre pe pământul locuit de români.

Imperativul zilelor noastre ne strigă: „Întoarceți-vă la Hristos”. Spre Hristos să ne întoarcem privirile și se urmăm cu îngerii, magii și păstorii, stâlpul de foc ce ne duce spre Evanghelie. Acolo este începutul mântuirii noastre. Evanghelia este izvorul neseecat, de unde poporul român trebuie să-și sondeze premenirea energiilor sale spirituale. Trebuie să trecem prin fiorul sfânt al unui nou botez al iubirii evanghelice,

Poporul român, conștient de menirea sa în lume, are marea datorie să se purifice în focul credinței ce țâșnește din Evanghelia Domnului.

Să urmăm cu bărbăție drumurile bătătorite de părinții noștri către sfintele altare ale bisericuțelor noastre. Acolo poposesc gândurile, suspinele, lacrimile și nădejile noastre. Singura noastră putere nebiruită și singura cheazăie a libertății noastre ca popor este încheierea sufletului românesc în fața altarelor românești.

Acolo să cerem dela Mântuitorul Hristos: har, ocrotire și glorie deplină. În bisericuțele noastre, vor găsi mângăiere și nădejdi orfanii rămași fără tată, văduvele rămase fără bărbați și mamele ce au dat patriei suprema lor jertfă. Mila și caritatea creștină ne poruncește ca acestora să le purtăm cea mai mare grijă, făcându-i să uite necazurile zilei.

Ca popor creștin, pătruns de principiile aduse nouă de Iisus Hristos, vom clădi o Românie mare, tare și puternică între granițele ei etnice.

Prot. S. Stana

După Sărbători

Fiul lui Dumnezeu, pentru mântuirea noastră s'a pogorât din cer pe pământ. Și totuș pare că mereu stăruie în noi întrebarea: Oare vom fi cu adevărat mântuiți, deși noi neîncetat continuăm a păcătui și a nu socoti voia Celui Prea Înalt?

Iată eri, asistând la sf. slujbe ale Nașterii și Botezului Domnului Iisus Hristos și trăind din plin evenimentele cerești, am simțit în noi puteri noi și ni s'a părut, că de acum înainte putem să rezistăm și să ne opunem categoric slăbiciunilor noastre. Dar abia am ieșit din biserică, că din nou am ajuns în stăpânirea ispitelor și păcatului în cuget, în dorințe, prin faptă și cuvânt. Și iarăși acum ca și de altădată, după înfăptuirea păcatului ne căim, plângem, dar după ce conștiința noastră s'a liniștit, din nou începem să înfăptuim aceleași păcate, aceleași călcări ale voinței lui Dumnezeu.

De câte ori luăm hotărâri solemne de a ne păzi de ispite și de a ne feri de păcate, de atâtea ori călcăm hotărârea luată, ajungând iar ca și mai nainte robi ai păcatului.

Astfel și întrebarea: Oare Dumnezeu ne iartă și ne miluește? — este pururea trează în noi.

Răspunsul poate fi afirmativ. Numai căește-te tare, roagă-te lui Dumnezeu pentru păcatele tale și plângi cu inima zdrobită și cu nădejdea în El caută-ți vindecarea sufletului tău rănit de păcate. Nu uita, că Hristos s'a născut pentru noi. Prin El noi toți ne mântuim și că El a venit în lume pentru cei păcătoși, din care facem parte și eu și tu, frate.

O singură condiție se cere dela noi: să nu încetăm a ne căi și a plânge pentru fapta noastră cea rea. De câte ori cădem în păcat, de atâtea ori cu lacrimile amare ale căinței trebuie să ne rugăm Lui pentru iertare.

Și până când va urma tot așa?

Până atunci, până când întreagă ființa ta, din toată inima și din tot sufletul tău, va striga: *Doamne, fără Tine, fără ajutorul Tău sunt pierdut. Tu ești bucuria, Tu ești mântuirea, Tu ești Dumnezeul meu!*

Atunci Dumnezeu va vedea neputința ta de a scăpa de păcat, va vedea lacrimile tale fierbinți și dorul tău de mântuire, asemenea unei mame iubitoare, care vede copilul său căzând și lovindu-se rău. La strigătele lui desperate se va grăbi să-i întingă mâna sa ocrotitoare. Ca și mama, Dumnezeu nu vine în ajutorul nostru imediat, după căderea noastră, ci după ce am plâns cu amar, din cauza păcatelor înfăptuite.

Atunci prin experiența personală vom ști, că mântuirea noastră fără ajutorul dumnezeesc e imposibilă. Dumnezeu nu ne ia puțința de a cădea în abisul păcatului, dar dragostea Lui nemărginită față de noi cei păcătoși ne servește de pârghie sigură, cu ajutorul cărei putem să ne ridicăm din adâncul prăpastiei unde am ajuns. Dragostea această este singurul izvor nesecat de bucurie, de fericire și mântuire a celor căzuți.

Deci nu desnădejdea, ci credința și rugăciunea te va mântui.

Pr. A. Cuznețov

Mama, factor educativ în timpurile de azi

Din cele mai vechi timpuri, două instituții suori, biserica și școala, conlucră pentru binele moral și material al satului.

Biserica, pivot de credință, lăcaș de închinăciune și păstrătoare tradițiilor creștinești; școala, far de lumină, instituție de cultură și loc de educație a sufletului. Ambele urmăresc un scop sublim, de a innobilă suflete, de a crește generații de oameni în iubirea de Dumnezeu, neam și patrie, făurindu-le caractere tari, virtuți ideale și îndemnându-i spre muncă cinstită pentru binele individual și comun.

Munca e grea, căci pionii acestor instituții, preotul și învățătorul, pentru ajungerea acestui scop n'au de a lucra cu un obiect vizibil și pipăibil, pe care-l poți schimba și ambala cum îți place, ci cu o pârghie de esență psihică, cu sufletul generațiilor date lor spre conducere și educare.

Prima instituție biserica, deși trecem prin timpuri de mari prefaceri și războiul anihilează mersul normal al lucrurilor, se menține la înălțime. Prin

preoții săi, biserica, menține neclintită și trează credința. (Cu excepția acelor pe care a pus stăpânire materialismului).

Dar oare școala, instituția de cultură și lumină care face educația tinerelor vlăstare din sate și orașe, este adaptată vieții și poate satisface imperativul actual al timpului, de a fi ideală?

Un pedagog contemporan a spus: „Educația trebuie să netezească terenul în sufletul elevelor pentru realizarea unei concepții unitare asupra lumii și vieții”. Și, acei care sunt chemați a face această educație în școală sunt învățătorii. Ei sunt călăuzitorii generațiilor tinere.

Școala, până acum n'a ținut seamă de această concepție unitară asupra lumii și vieții; mai mult, n'a făcut nici instrucția necesară adaptării la realități, după care tinde societatea. În fiecare ins, ca și în fiecare popor, a existat o individualitate personală și această individualitate egoistă, pentru un timp, a frânt elanul și solidaritatea socială, țelul urmărit de școală. A izbucnit marele conflict armat, războiul, după terminarea căruia, oricât de diferite apar concepțiile individuale ale indivizilor și națiunilor, lumea și viața nouă, prin școala viitoare, vor canaliza aceste curente într'un singur element de coeziune, unicul mijloc de a afla solidaritatea socială mult dorită, clădită pe pionii tari ai moralei și credinței în Dumnezeu.

Această școală, va fi școala idealistă, pătrunsă integral numai de valori ideale și impusă de realități. Realizarea ei va fi posibilă prin conlucrarea armonioasă a următorilor factori: educator, local, material didactic și elevi, fără a mai vorbi de starea sufletească a educatorului și a celui educat, de sisteme de educație și metode de învățământ.

Acești factori, cari ne pot da educație integrală în sensul arătat, din cauza războiului, în parte ne lipsesc. Școala de azi va trebui să țină seamă de aceste considerente pedagogice. Până atunci, cine poate fi factor principal educativ? Mama! Tu mamă ești chemată a împlini ceea ce biserica și școala nu pot împlini.

Goethe, marele filozof german, a spus că în fiecare om sunt două suflete, un suflet înaripat care tinde spre ideal și unul care se coboară spre animalitate.

Mamă! Fii educator în sensul de a distruge din copil sufletul ce coboară spre animalitate. Cunoaște că acest suflet al animalității ne aduce iadul pe pământ, ne-a adus curente sociale diametral opuse moralei și voinței lui Dumnezeu, distrugând instituții de cultură, opere de artă, clătinând credința și voind să frângă crucea. Fii tu, mamă, educatorul zilelor noastre, în sensul de a face din sufletul odraslei tale scumpe, suflet înaripat, care tinde spre ideal, ca să poată cunoaște și urma realitățile bune ale vieții și lumii, infiltrându-i cele mai alese sentimente de a

cunoaște și preamări pe Dumnezeu, crescându-l bun cetățean, în iubirea de neam și de-aproapele.

Să știi că sufletul copilului este un aluat. Dacă în el vei pune drojdii bune, preceptele moralei și credința în Dumnezeu, vei primi o pâine bună — sufletul ideal, caracter tare, creștin bun, oțelit pentru lupta vieții și capabil a duce o viață nouă, adaptată realităților naționale și ideale. Așa vei pregăti calea școalei de mâine, bazată pe idealismul etic integral. Traseaz-o adânc, fă-ți datoria cu suflet ca'ntotdeauna.

Dă acest sfat și altora de seama ta și vei fi binecuvântată de Dumnezeu și premărită de neam.

Inv. Florea Locusteanu

Intre prestigiu și sminteală

S'a observat că unii preoți, din neatenție sau din nepăsare, merg în fruntea procesiunilor de înmormântare, cu pălăria pe cap, vorbind sau uneori — ceea ce e și mai grav — răsând.

Faptul acesta, contrastează grozav de izbitor cu seriositatea, demnitatea și solemnitatea serviciilor religioase. El constituie un abuz care scandalizează publicul și lovește atât în persoana preotului cât și în prestigiul Bisericii.

Noi am mai semnalat obiceiul rău al unor cântăreți și chiar preoți, care vorbesc în biserică, fac semne dintr'o strană într'alta, șoptesc glume pe la ureche și râd, provocând astfel sminteală în sufletele bunilor credincioși.

De astădată s'a sesizat însuși Capul văzut al Bisericii, autoritatea noastră cea mai înaltă, atrăgându-ne atenția că pălăria nu e „vesmânt bisericesc” și deci, purtarea ei la servicii și procesiuni religioase, nu se poate admite. Sau capul descoperit, sau culion. Altfel singuri ne dăm în spectacol.

Observația este cât se poate de justă.

Oricine își poate da seama, că dacă la teatru, orice glumă și ori ce gest nereserios, în cursul unei piese serioase, aduce cu sine huiduieli și fluerături, cu atât mai mult în biserică și la serviciile și procesiunile religioase, purtarea incompatibilă cu solemnitatea lor este aspru criticată și osândită.

Cum s'ar și potrivi: să ai în biserică un public serios, care se roagă, ingenunchează, sau poate chiar plânge, și în fața lui un slujitor nereserios, care glumește, râde și astfel produce sminteală?!

Sau la mort: în fața convoiului să vezi un preot sau un cântăreț cu pălăria pe cap, glumeț și vesel, iar în urma mortului o lume tristă, care dacă nu plânge, apoi în niciun caz nu-i vine a râde!...

Cu ce sentimente privește lumea astfel de spectacole? De sigur numai cu durere, cu scârbă, scandalizată.

Un preot a rămas încremenit când un credincios i-a spus că nu mai merge la biserică, din motivul că a văzut odată un preot rătăcând în altar, în cursul Sf. Liturghii.

Evident, astfel de cazuri sunt rare. Chiar foarte rare. Dar e suficient un singur caz, ca lumea să se lege de el și din vina lui să aducă acuze clerului întreg. E și aci, ca și în cazul altor defecte care se întâlnesc în viață preoților. Într'o eparhie e destul să fie un singur preot lacom de avere, sau unul singur care a căzut în patima beției sau în altă patimă, ca toată lumea să se lege de el și să ți-l aducă de exemplu. Nu se uită la cei 99, care nu s'au rătăcit, ci numai la cel unul, care e vinovat.

Din astfel de pricini, orice glumă, orice gest profan, orice atitudine de neseriositate, în curgerea sfintelor slujbe religioase, în și afară de biserică, sunt cu desăvârșire deplasate și interzise.

Este o vorbă cuminte: „Cine nu-și poate duce singur crucea, acela nu-i vrednic nici s'o sărute“.

Așa e și cu preoția: Cine nu vrea să-i poarte sarcinile, sau să-i împlinească rosturile, cu simț de răspundere, după cum pretind canoanele și regulile pastorale, liturgice și disciplinare, acela nu-i vrednic nici de satisfacțiile, nici de binefacerile ei.

Ectenii

la înmormântarea pruncilor sub 7 ani

Decâteori trebuia să rostesc aceleași ectenii și la înmormântarea pruncilor, ca la cei mari, simțeam un fel de nedumerire în privința „iertării păcatelor lor de voie și fără de voie“. Parcă doream să cer „altceva“ dela bunul Dumnezeu, care *acestora le-a asigurat împărăția cerească* tocmai pentru curățenia sufletului lor, care nici n'a avut încă vreme să-și manifeste voința, deci nici nu au putut să aibă „păcate cu voie ori fără de voie“.

Răsfoind în zilele aceste o carte de rugăciuni, compusă de părintele pensionar *Iuliu Bodea* din Buteni, am dat la pagina 266 peste „Ordinea înmormântării pruncilor sub 7 ani“, în care se indică prohodul așa cum îl cunoaștem și noi din Molitvelnic, însă între ectenii și rugăciuni se face o distincție tocmai în ce privește cererea de iertare a păcatelor voite ori nevoite. Astfel după ectenia introductivă de „Miluește-ne pre noi Dumnezeu după mare mila Ta“... urmează: *Încă ne rugăm pentru odihna ferticitului prunc (N) și pentruca Dumnezeu după neînșelătoarea sa făgăduință să-l învrednicească pre dânsul de împărăția cerurilor“.*

Apoi: „Ca Domnul Dumnezeu nostru să-i așeze sufletul lui unde dreptii se odihnesc. Mila lui Dumnezeu, împărăția cerurilor și odihna sa cu sfinții dela Hristos Împăratul nemuritor și Dumnezeu nostru să cerem“.

Iar rugăciunea ce urmează aci înainte de ectonis sună astfel:

„Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, celace ai făgăduit împărăția cerurilor celor ce prin apă și prin Duh s'au născut și la Tine întru nevinovăție s'au mutat și ai zis: „Lăsați pruncii să vină la mine, că a unora ca acestora este împărăția cerurilor“, cu umilință te rugăm pe Tine, dă robului Tău (N) acestui prunc nevinovat, mutat acum dela noi, după neînșelătoarea Ta făgăduință, moștenirea împărăției Tale, iar pe noi ne învrednicește ca împlinind viața noastră în mod creștinesc să putem fi primiți împreună cu sfinții Tăi în lăcașurile Tale cele cerești“.

Incheie ectonisul: „Că Tu ești învlerea, viața“...

Părintele Bodea și-a întocmit această carte de 430 de pagini în timpul când era concentrat ca preot militar în armata austro-ungară, oficiind slujbele în trei limbi: românește, slavonește și grecește. Textul ecteniilor sus amintite l-a tradus din cărțile slavone și grecești de care s'a folosit. Eu le dau publicității cu scop informativ, aducând în acelaș timp și un prinos de laudă pentru munca depusă de cel care cu mâna le-a scris aceste toate. — ct. —

Despre ce să predicăm?

În *Duminea 29 după Rusalii* (16 Ianuarie 1944) vom vorbi despre: *DEVOLTAREA CULTULUI CREȘTIN*.

Cultul Bisericii creștine, rânduit și plinit chiar de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, s'a bucurat dela început de o prețuire deosebită în viața Sf. Apostoli și a celor dintâi creștini. În formele lui găsiu, și unii și alții, cel mai sigur îndreptar și cel mai potrivit mijloc al închinării lor la Dumnezeu și în acelaș timp cel mai nimerit prilej de întărire a legăturii cu dumnezeescul lor Invățător.

Potrivit poruncii date lor la Cina cea de taină, Sf. Apostoli aveau în centrul cultului lor, întocmai ca și noi cei de astăzi, *Sf. Cuminecătură*. În săvârșirea acestei jertfe nesângeroase ei vedeau cel mai înălțător moment din slujirea lor de preoți și în acelaș timp cel mai puternic întăritor în greaua lor misiune de propoveduire a Cuvântului dumnezeesc. Atât de departe au mers Sf. Apostoli și cei dintâi creștini cu prețuirea acestei jertfe, încât la Ierusalim o săvârșiau la început în fiecare zi, pentru ca în chipul acesta toți credincioșii să se poată împărtăși din darurile bogate ce se revărsau de pe urma ei. Faptele Sf. Apostoli, care ne înfățișează viața celor dintâi creștini, ne spun de fapt, că ei „erau așteptând între învățătura apostolilor... și întru frângerea pâinii și întru rugăciuni... Și în fiecare zi, cu stăruință și într'un cuget, erau în templu și frângând pâine prin case, primeau hrană cu bucurie și cu

inima nevinovată, laudând pe Dumnezeu..." (Fapte 2, 42, 46—47). „*Frângerea pâinii*”, pe care ei o săvârșiau zilnic, nu era altceva decât „*slujirea cea nouă*”, pe care Fiul lui Dumnezeu o rânduisese la Cina cea de taină, pentru ca din sfințenia ei să isvorască pentru veacuri, darurile mântuitoare ale jertfei Sale de pe crucea Golgotei.

Se înțelege dela sine, că săvârșirea acestei „slujiri noi”, a Sf. Cuminecături, Apostolii și cei dintâi creștini o făceau la început într-o formă mult mai simplă decât o facem noi astăzi. Sf. Scriptură, deși nu ne arată nici într-un loc cum o săvârșiau în întregime, totuși ne atestă că și ei se folosiau atât în săvârșirea acestei jertfe, cât și a întregului cult pe care-l aduceau Tatălui Ceresc, de aceleaș lucrări și forme pe care le-au văzut și le-au învățat dela Domnul nostru Iisus Hristos (I Cor. 11, 23—26). Din paginile Noului Testament aflăm de pildă că ei se adunau dela început la *rugăciune comună* în templul din Ierusalim și în sinagogile Iudeilor și mai ales la „*frângerea pâinii*” pe care o săvârșiau în fiecare zi prin casele credincioșilor (Fapte , 42, 46, 47). Puțin mai târziu însă, ei săvârșiau această „frângere a pâinii” mai ales în *ziua de Duminică* sau „*ziua întâta a săptămânii*”, cum o numește Sf. Scriptură, pentru că această zi le aducea aminte de minunata înviere din morți a Fiului lui Dumnezeu, înviere care pentru Sf. Apostoli constituia punctul cel mai de seamă din propoveduirea lor.

La aceste adunări *cețtau și talmăciau* din Sf. Scriptură a Vechiului Testament și din epistolele Sf. Apostoli (I Tim. 4, 13; I Cor. 14, 2; Fapte 20, 7). Insuș Sf. Apostol Pavel îndeamnă pe cetitorii săi ca epistolele sale să se citiască nu numai în bisericile către cari erau trimise, ci și în acelea cărora nu le-a scris (I Tes. 5, 27; Colos. 4, 16), Alături de aceste cetiri și talmăciri biblice, *cântarea bisericască* forma și ea o podoabă aleasă a cultului creștin de pe acele vremuri. Ace aș Apostol îndeamnă atât de stăruitor pe creștinii din Efes — ca și pe cei din Colose — să se roage și să cânte cântări duhovnicești: „*să vă umpleți de Duhul, vorbind între voi în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești, laudând și cântând în inimile voastre Domnului*” (Efes. 5, 19; Colos. 3, 16). Îndeosebi „*cântările duhovnicești*”, isvorâte din credința și pietatea celor dintâi creștini, formau o parte însemnată în cultul lor. Desigur însă că *rugăciunile* cu invocarea numelui lui Iisus, *rugăciunile* pentru dirigători, *rugăciunile* de cerere, de laudă și de mulțumire lui Dumnezeu „*prin Domnul nostru Iisus Hristos*”, formau și ele o parte tot atât de însemnată în acest cult (I Tim. , 1 sq. Rom. 5, 11).

Toate aceste lucrări și forme văzute ca: *cețtările și talmăcirile* din Sf. Scriptură, *cântările* de psalmi, de laude și de cântări duhovnicești, precum și *feluritele rugăciuni*, împreună cu celebrarea Sf. Cumine-

cături, au format începutul din care s'a dezvoltat treptat cultul creștin. Aceasta din urmă, se săvârșia cu pietate deosebită și întocmai cum o săvârșise Mântuitorul la Cina cea de taină. Se înălțau mai întâi rugăciuni de laudă și de mulțumire lui Dumnezeu, pentru darurile mântuitoare aduse omenirii prin jertfa Fiului Său, se pronunțau apoi cuvintele de așezare a Sf. Cuminecături, se sfinția pâinea și vinul și la urmă se împărțeau toți cei de față. Cu aceasta se încheia de fapt cultul creștin public pe vremea Sf. Apostoli. Urma apoi agapa sau masa obștească de iubire întru Hristos, care era un mijloc de împlinire a poruncii de iubire față de aproapele.

Alături de acest cult public, Sf. Apostoli și cei dintâi creștini au împlinit și celelalte lucrări și forme văzute, rânduite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. În cultul lor dumnezeesc folosiau și ei *impunerea mânilor* (Fapte 8, 17; 19, 6), *plecarea genunchilor* (Fapte 7, 60; 9, 40), *ridicarea mânilor* la rugăciune (I Tim. 2, 8), precum și toate *tainele* rânduite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos (Fapte 14, 23; 6, 1—6; 19, 18; I Tim. 5, 22; Iacob 5, 14—16 etc.).

Din timpul Sf. Apostoli și până pe vremea împăratului Constantin cel Mare, cultul creștin a rămas aproape neschimbat. Peste Biserica creștină s'au abătut în acest răstimp zile grele, zile de prigoană cumplită, zile când închinarea la Dumnezeu adevărat, constituia cea mai sigură vină pentru a fi ucis, în cele mai îngrozitoare chinuri inventate de om. Cu toată cruzimea acestor prigoane, creștinii se adunau și pe mai departe la rugăciune, în locuri ascunse și în catacombe săpate sub pământ, și aci „în frângerea pâinii”, găsiu ei aceeaș putere, ca și Sf. Apostoli, de a rezista cu tărie neînfricată în credința lor în Fiul lui Dumnezeu. Se înțelege dela sine că, în aceste vremuri de prigoane ce au durat aproape trei sute de ani, nici cultul creștin nu a putut îmbrăca podoaba deosebită pe care pietatea lor o doria. El a rămas cu o floare închisă în mugure de gerul iernii și numai după ce au venit zilele de libertate, hotărîte de Constantin cel Mare, și-a putut desfăce și desăvârși tot mai mult frumusețea și podoabele cultului său. Se zidesc acum biserici mărețe, se împodobesc tot mai frumos, se stăruie tot mai mult în rugăciune și astfel cultul creștin se îmbracă în podoabe tot mai alese, fără însă a se schimba sâmburele lui statornicit de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Așa cum creștinii primelor veacuri, sub inspirația Duhului Sfânt și la căldura credinții lor au alcătuit acele minunate imne și „cântări duhovnicești”, pe cari le întrebuițau apoi în cultul lor, tot așa și creștinii vremurilor de libertate, stabilite de împăratul Constantin, din îndemnul acelorași simțăminte lăuntrice, compun și ei însuși cântece de slavă și cu aprobarea Bisericii împodobesc cu ele tot mai mult haina aleasă a cultului creștin.

O întâmplare petrecută în viața cuviosului Roman Melodul, unul dintre cei mai de seamă alcătuitor de condate din trecut, ne ajută să înțelegem și mai mult această *desvoltare și împodobire* a cultului creștin.

Acest cuvios părinte, care îndeplinea slujba de paraclisier la biserica Sf. Sofia din Constantinopol, deși era neștiutor de carte, totuși, pentru râvna și viața lui curată, fu învrednicit de patriarhul vremii ca să aibă parte dreaptă, asemenea cu clericii și cu ceilalți slujitori ai acelei biserici. Pentru această cinste toți îl pismuiau și îi pricinuiau fel de fel de supărări. Odată, la vecernia din ajunul Nașterii Domnului, când erau de față la slujbă patriarhul și împăratul țării, dimpreună cu toată curtea lor, pe când Roman așeza lumânările prin biserică, cei ce-l urau s'au repezit la el după niște pilaștri și trăgându-l către amvon îi ziseră: „La parte ești învrednicit asemenea ca noi, deci suie-te în amvon și cântă, dacă poți ca și noi, sfântă cântare de laudă“. Umilit și defăimat în fața împăratului și a patriarhului său, cuviosul Roman s'a retras supărat la o parte și după ce toți au plecat din biserică, el s'a dus în fața icoanei Născătoarei de Dumnezeu și acolo, vărsând lacrimi pentru nepriceperea lui, s'a rugat ca să îndepărteze răutatea și batjocura din jurul lui. În timpul nopții ce a urmat i se arată apoi în vis Sf. Fecioară și i-a dat să mănânce un sul de hârtie ce-l avea în mână. Imediat Roman și-a dat seama că mintea și sufletul lui s'au luminat și că pricepe acum slova cântărilor, pe care n'o pricepuse până aci. Când a venit apoi vremea slujbei celei de noapte, el s'a dus în sf. biserică și aci, în prezența aceluiași înalți oaspeți, clericii l-au silit iarăși să cânte. Suindu-se acum pe amvon Roman cântă, de astădată într'un chip nemai-auzit și spre uimirea tuturor, acea minunată cântare făcută de el: „Fecioară astăzi, pre cel mai presus de ființă naște...“, cântare ce se cântă de atunci neîntrerupt până astăzi la praznicul Nașterii Mântuitorului.

Intocmai ca și Roman Melodul, și alți creștini din vremurile de biruință ale Bisericii, au alcătuit, din credința și pietatea lor, rugăciuni și cântări, cari cu aprobarea Bisericii au fost adăugate apoi în cultul creștin și l-au împodobit cu forme tot mai alese, până ce a ajuns în starea lui de azi. Prin această împodobire, cu acest cult, nu s'a întâmplat altceva, decât ceea ce s'a întâmplat și cu Biserica întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. S'a răspândit tot mai mult, a crescut și s'a împodobit cu podoabe tot mai alese, dar a păstrat neschimbat sămburele lui, așa cum a fost el statornicit de însuși Fiul lui Dumnezeu și de Sf. Săi Apostoli.

Pc. D. Tudor

Cărți și reviste

Dr. I. Lancrânjan: DOUĂ ALTARE; *credința și cultura*. București, Tip. Cărților Bisericești 1943, pag. 216 lei 300.

Autorul a reunit într'un volum o serie de articole și conferințe grupându-le:

- a) Figuri de ierarhi contimporani.
- b) Clipe solemne.
- c) Atitudini creștine și
- d) Manifestări culturale.

Între figurile ierarhilor prezenți, găsim caracterizându-se I. P. S. S. Nicodim, Visarion și Irineu. Autorul dă câteva crâmpee din viața lui Roman Ciorogariu și are o apreciere elogioasă la adresa P. S. Andrei al Aradului. Cele 20 de conferințe cuprinse sub titlul „Clipe solemne“ pot fi întrebuințate de C. Preoți cu comunicatele din „Școala de Duminecă“. Grupările „atitudini creștine“ și „manifestări culturale“ cuprind câte 14 articole de actualitate dintre cari amintim: Doleanțele clerului ortodox, Biserica și pacea, Datoria preoției noastre, Fenomenul religios „dela Maglavit, Teologia și serviciul militar, Rostul permanent al sfintei Împărtășanii, apoi: Problema culturii, Rasă, Naționalitate și religie, Morala ortodoxă și a. tot atâtea probleme ce ne interesează pe noi clericii de aproape.

O recomandăm în atențiunea P. C. Preoți cu toată căldura, în convingerea că vor găsi în această carte un material bogat de documentare în domeniul culturii și moralei creștine. ct.

PĂSTORUL ORTODOX, revista lunară a Societății „Frăția“, din care face parte clerul Eparhiei Argeșului, a apărut pe luna Noemvrie ca număr omagial, închinat memoriei preotului iconom *Martin D. Preoteșcu*, decedat în 29 Nov. 1943. O cetești cu drag și rămâi uimit de bogata activitate pastorală, didactică și cooperatistă, pe care a desfășurat-o părintele M. Preoteșcu. Fiu de preot, născut la 1882 în comuna Silișteni—Argeș, începe școala primară în satul natal și o termină în Pitești; urmează seminarul la Curtea de Argeș, apoi la Iași și-l isprăvește la București, unde termină și Facultatea de Teologie magna cum laude. După ce slujește 4 ani ca învățător și doi ani ca funcționar în cancelaria Episcopiei Argeșului, se preoțește pentru parohia Silișteni în locul tatălui său, de unde după un an trece la biserica „Sf. Gheorghe“ din Pitești, unde servește până la moarte.

Desprindem din bilanțul activității sale multilaterale următoarele date și cifre: a servit ca preot 35 ani, ca profesor 6 ani (din 1914 până în 1940 când a optat pentru parohie); a condus asociația clerului argeșan „Frăția“ 29 ani și revista ei „Păstorul Ortodox“ 24 ani (revistă admirabilă de îndrumări teoretice și practice dintre cele mai actuale și necesare); 20 ani a fost președintele comitetului școlar al liceului din Pitești, în care timp prin vrednicia lui a clădit o aripă a liceului și a întemeiat un internat; 31 ani a fost cooperatist, în care timp a înființat sau condus patru cooperative. A fost sietnic lângă cinci

episcopi: Timuș, Calist, Duma, Erhan și P. S. Antal, și a cinstit demnitățile de președinte al Consistorului spiritual din Argeș, membru în Consiliul Eparhial, în Adunarea Eparhială și în Congresul Național Bisericesc. Zece ani a fost senator și mai mulți ani membru în Comitetul central al Asociației generale a Clerului. În toate aceste slujbe a lăsat înfăptuiri de toată lauda.

Menționăm că a fost un convins aderent al principiului federalizării asociațiilor preoțești din țară. În direcția aceasta a colaborat cu P. C. S. Părintele Dr. Gh. Ciuhandu până când a închis ochii.

Mulți se vor întreba: Cum a izbutit cinstitul părinte Marin D. Preoțescu să poarte atâtea sarcini, care au apăsător greu pe umerii lui?... Cum a putut un singur om, paroh și profesor, să mai împlinească atâtea slujbe, cu atâta vrednicie și cu atâta devotament, încât să fie admirat de toți cei ce au avut prilejul fericit de a-l cunoaște?!...

Este un răspuns la aceste întrebări: părintele *Marin D. Preoțescu a muncit plin de râvnă sfântă*. A prețuit darul și a iubit slujba preoției, ca puțini alți slujitori ai sfintelor altare.

Pe catedră și pe amvon, la revistă și la cooperativă, în fruntea clerului și a poporului, M. D. Preoțescu a fost un adevărat și neobosit apostol în slujba lui Dumnezeu și a neamului, până la moarte. Avea vreme să scrie articole, să țină conferințe, să adune din cărți și din toate foile eparhiale (cita adeseori și din „Biserica și Școala“) tot felul de gânduri bune și îndrumări folositoare, ca să le dea publicității, și în același timp să facă și cooperatie, — pentru că muncea sistematic, din straja dimineții și până în adâncul nopții.

Exemplu tipic de preot echilibrat, *Marin D. Preoțescu a știut să servească deopotrivă idealurile Mariei și nevoile Martei, „fără pată și fără vină“*. Era convins că pentru a fi adevărați iubitori și slujitori ai poporului, trebuie să-l îndrumăm și în direcția culturii și a mântuirii sufletești, dar și în direcția cooperatiei.

— „Cine nu-și pleacă urechea și nu-și deschide sufletul — spunea cu dreptate p. M. D. Preoțescu — la nevoile celor mulți, cine-și uită obârșia și nu vede în țărănimie cea mai sănătoasă temelie a neamului românesc, cine crede că problema economică în țara românească se poate rezolva altfel decât prin cooperatie, acela trăește departe de realitățile vii ale timpului de față și nu va putea spune niciodată că și-a făcut datoria față de înaintași, al căror moștenire trebuie să o păstrăm și curată și întreagă, pentru ca urmașii noștri s'o poată pune în valoare spre binele tuturor“.

Spirit de neîntrecut îndrumător și organizator, p. M. D. Preoțescu a servit interesele bisericești,

culturale și economice ale neamului nostru, cu o râvnă pilduitoare și cu o pricepere neîntrecută, dovedind astfel că a fost un preot de model nu numai pentru preoții Argeșului, dar și pentru toți preoții Bisericii noastre.

ALTARUL BANATULUI. Revistă de zidire sufletească și de știință teologică a Eparhiei Caransebeșului. Anul I, Nr. 1-2, Ianuarie-Februarie 1944. Abonamentul anual 800 lei.

O nouă revistă religioasă; ne-a surprins cu apariția în ajunul Crăciunului. Apare la Caransebeș, sub înaltul patronaj al P. S. S. Părintelui Episcop *Veniamin*. Are de redactor pe părintele *Dr. P. Rezuș*, strădălnicul profesor dela Academia Teologică din Caransebeș.

Cuprinsul revistei este bogat — 92 pagini — și bine selecționat. Semnează articole: P. S. S. Episcopul *Veniamin*, un luminat cuvânt „Către cetitori“; Prot. St. R. *Ancușa*: Lumina noastră este Hristos; Arhim. Dr. L. *Busuioc*: Creștinismul, religia progresului; Prof. Dr. Z. *Munteanu*: Familia bănațeană; consilierii ref. ep. N. *Corneanu*: La „Altarul Banatului“ și A. *Moacă*: Lipsa de morală; Prof. Dr. Gh. *Cotoșman*: Din istoria contemporană a eparhiei Caransebeșului; Pr. P. *Toma*: Ceva despre misiunea unei reviste bisericești; Prof. M. *Chialda*: Legea lui Dumnezeu în Psalmul 119; Prof. Dr. M. *Bănescu*: Monografia sociologică, un mijloc de cunoaștere a parohiei; Pr. O. *Tursa*: Meditații despre bine și cunoștință; Prof. Dr. P. *Rezuș*: Prolegomene la o isorie a filosofiei religioase românești. Alese și importante comentarii, portrete ortodoxe, recenzii, note biografice și cronici, schițează și semnează P. *Rezuș*, V. *Turcan*, M. *Chialda*, M. *Bănescu* și N. *Corneanu*.

Din simpla înșirare a subiectelor din cuprins, se vede limpede că „Altarul Banatului“ este dela început o revistă serioasă, de atitudine creștină, care face numai cinste Eparhiei Caransebeșului. Ii dorim cea mai largă răspândire și cel mai rodnic succes.

Informațiuni

■ *MULȚUMITĂ ARHIEREASCĂ. P. S. Episcop Andrei mulțumește pe această cale tuturor P. C. Protopopi și Preoți care i-au trimis felicitări cu prilejul Nașterii Domnului și Anului Nou, și le urează an bogat în roade duhovnicești, împărtășindu-le arhieresti binecuvântări.*

■ *CU ANUL NOU am început a publica în „Biserica și Școala“ o nouă serie de predici. Ele sunt lucrate de părintele Demian Tudor din Arad și au conținut liturgic. Acest conținut s'a impus din nece-*

sitatea de a lămuri de pe amvon cultul divin, așa de puțin înțeles de către cel mai mulți credincioși.

Orice fond are o formă și orice formă un fond. Formele cultului ortodox cuprind un foarte bogat fond biblic, dogmatic și simbolic, sub formă liturgică. Lămurirea acestui fond, cuprins în forme bogate și alese, constituie o misiune foarte importantă pentru toți preoții.

Participarea activă și conștientă a credincioșilor la cultul divin, și peste tot cercetarea bisericii, în mare măsură se condiționează de atracția serviciilor religioase, care sunt cu atât mai mult căutate, cu cât sunt mai înțelese și mai demn reprezentate.

Astfel, după serile de schițe și predici din anii trecuți, în care s'a lămurit fondul doctrinar: dogmatic și moral al Creștinismului, acum urmează, în mod firesc și logic, seria explicărilor liturgice și mistice.

P. C. Preoții sunt invitați să le dea atenția cuvenită, ca și în direcția aceasta să intrăm în intenția Mântuitorului, care voește ca toți creștinii să se închine lui Dumnezeu din inimă, „cu duhul și cu adevărul“.

■ † PR. PAVEL HĂRDUȚ din Talagiu, după o activitate de 37 ani și 7 luni în Ogorul Domnului, a răposat în 3 Dec. 1943, în urma unei boli grele. În 5 Dec. 1943 a fost înmormântat de un sobor de 7 preoți. Plânge în urma lui cu glas tânguitor, prin clopote, biserica, pe care a edificat-o din nou. Il deplânge un sat întreg, care și-a pierdut în el pe cărmaciul dibaciu și păstorul cu grijă de mântuirea lui sufletească.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată. În veci pomenirea lui. *Coresp.*

■ AVIZ. P. C. Preoți sunt rugați să ceară dela „Diecezana“ calendarele ce le-ar mai trebui, ca să le poată pune la dispoziția tuturor celor cari doresc să le aibă.

Școala de Duminică

3. Program pentru Duminică 16 Ianuarie 1944.

1. *Rugăciune*: Hristoase, lumina cea adevărată... (Ceaslov, pg. 19).
2. *Cântare comună*: Unule-Născut Fiule...
- 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 17, 12—19) și *Apostolului* (Coloseni 3, 4—11) zilei, cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Arătat-u-s'a darul... (70 Cânt. rel. pag. 6).
6. *Cetire din V. T.*: Despre porunca VII. dz. Desfrânarea. (Calea Mânt. Nr. 20 din 18 Oct. 1942).
7. *Povește morale*: Înțelepciunea și foloasele ei. (Cartea înțel. lui Sol. c. 7).
8. *Intercalații*: Poezii rel. etc.

9. *Cântare comună*: În Iordan botezându-te...
10. *Rugăciune*: Rug. 9 dela. Utrenie: Strălucește în inimile noastre... (Lit. pg. 51).

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.

Nr. 5209, 1943.

Circular

Prin „Legea pentru reglementarea situației juridice a bunurilor f. școli confesionale... etc.“, publicată în M. O. Nr. 257 din 2, XI. c. toate bunurile fostelor școli confesionale din Ardeal trec și rămân definitiv întabulate pe parohiile respective.

Având în vedere dispozițiunile aceste, C. preoți-președinții consiliilor parohiale din parohiile, unde situația juridică a acestor averi încă nu este clarificată, vor cere imediat transcrierea tuturor bunurilor pe parohie și copia decisului de transcriere primit dela Judecătoria îl vor înainta Cons. Ep. în termen de 60 zile.

Pentru neexecutarea acestui circular cei vinovați vor răspunde personal și materialcește.

Arad, la 9 Decembrie 1943.

† ANDREI
Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier ref. eparhial.

Nr. 5250, 1943.

Comunicat

Ca urmare la cererea Domnului Mihail Lungianu, autorul volumului „In Sărbători“, avem onoarea a recomanda această carte în vederea procurării ei de către preoți avându-se în vedere că este vorba de o operă, ce poate fi folosită cu bune rezultate în propaganda religioasă-culturală.

Arad, la 29 Decembrie 1943.

Pentru Prea Sf. Sa Episcopul Eparhial:
Ic. Stavr. Calus Turicu
consilier referent eparhial

Nr. 5375, 1943.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei Nădab I, protopiatul Chișineu-Criș, se publică concurs prin numire, cu termen de 15 zile.

Venite:

1. Sesiunea parohială, 32 jug. cad. cu 16 drepturi de pășunat.
2. Stolele și birul parohial legal.
3. Salariul dela Stat.
4. Folosința casei parohiale Nr. 1, destinată de locuință conducătorului oficiului parohial, preotul numit fiind obligat a conduce oficiul parohial. Parohia este de *clasa I (primă)*. Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad. Preotul numit va plăti toate impozitele după venitul preoțesc din al său. Nădab, din ședința Consiliului parohial dela 19 Decembrie 1943.

Aprobat:
† ANDREI
Episcop.

Consiliul parohial.
Tratan Ciblan
Consilier, referent eparh.